

KRES

glasilo Zveze fantovskih
odsekov

»KRES«, GLASILO ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja Zveza fant. odsekov. — Tiska Misijonska tiskarna Groblje - Domžale (A. Trontelj C. M.). — Urejuje Fr. Jesenovec, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja A. Trontelj C. M., Groblje - Domžale. — Rokopisi se pošiljajo na naslov: Uredništvo »Kresa«, Ljubljana, Vodovodna 24. — Uprava: »Kresa«, Rakovnik, Ljubljana VIII. Ček. rač. št. 17.871. — Naročnina: Letno din 20, pod skupnim ovitkom din 18.

IZ UPRAVE: Vsem, ki lista še niso plačali, smo priložili položnice ter jih vljudno prosimo, da se jih blagovolijo poslužiti ter čimprej poslati naročnino. Pripetilo se je več slučajev, da je kdo list naročil in tudi plačal, a ko smo mu ga poslali, nam ga je pošta vrnila s pripombo »Ne sprejme«. Zato prosimo vse, ki lista ne prejemajo v redu, naj nam čimprej sporoče, da poiščemo vzrok tej nerednosti.

UPRAVA KRESA, LJUBLJANA VIII.

**Fantovski odsek na Jesenicah ima na prodaj
dobro ohranjeno bradljo in dobro
ohranjenega konja**

**Za natančnejše informacije se je obrniti na
Fantovski odsek na Jesenicah**

H RANILNICA **DRAVSKE BANOVINE**

Ljubljana — Kočevje — Maribor — Celje

Vloge obrestuje po najvišji obrestni meri
Cenena posojila daje na redno odplačevanje

Za njene vloge jamči **dravska banovina**

A. A.:

FANTOV MAJ

»Ljubi maj, krasni maj!« Maj nam mora biti ljub in krasen, ker je mesec naše Matere Marije. Marija pomaga, da svojo naravo krotimo po načelih razuma in božjih zapovedi, saj je Marija mati lepe ljubezni.

1. Filip in Jakob, apostola. Jakob je kot prvi jeruzalemski škof toliko kleče premolil, da mu je koža na kolenih otrdela kakor pri kameli.

2. Atanazij Veliki, 295.—373., aleksandrijski patriarh in cerkveni učenik, je proti Ariju branil božjo čast Jezusovo in zato moral petkrat v pregnanstvo. Kadar gre za vero, nam ne sme biti žal največjih žrtev!

4. Florijan (Cvetko) ok. 304., mučenec. Kot visok častnik je pogumno javil, da je kristjan, bil mučen in vtopljen v Anizi. Naše domove mu priporočimo, naj jih varuje požara!

5. Pij V., papež, 1566.—1572. Od pastirčka se je povzpел do najvišjega pastirja, uredil bogoslužne knjige in 7. okt. 1571. dočakal zmago kristjanov pri Lepantu. Ukazal je napisati katekizem, zlato knjigo za kristjane.

7. Stanislav, škof in mučenec, 1030.—1079., patron Poljske. Kot nadležnega svarilca ga je brezbožni vladar Boleslav II. v cerkvi umoril in potem kot »mutesk osovski« delal pokoro.

11. Mamert, v 5. stol. škof v Vieni na Francoskem, je zoper pogoste nesreče uvedel prošnje procesije križevega tedna tri dni pred vnebohodom.

12., 13., 14. ledeni možje, triaciji, ki povzročajo »vremenski kraval«. Pankracij je kot 15-leten deček dal življenje za vero l. 304., je ljubljeneč Rima in varuh poštene prisega. — Servacij, l. 384. je kot škof Mastrihta v Holandiji branil Marijino božje materinstvo zoper Nestorija. — Bonifacij, grešnik, je l. 305. umrl v Tarzu kot mučenec.

15., 16., 17. Križeve procesije. Prosimo Boga, da nam blagoslovi polja!

15. Izidor, kmet, 1070.—1130. blizu Madrida. Dal nam je zgled, da se delo in molitev spopolnujeta v srečno življenje.

16. Janez Nepomuk, 1340.—1383, doma blizu Plzna, je bil umorjen kot žrtev spovedne molčečnosti in je patron Čehov in vsakogar zoper obrekovanje in poplavo.

17. Pashal Bajlonski, 1540.—1592., Španec, patron bratovščine svetega Reš. Telesa. Njegovo geslo: »Človek imej do Boga srce pokornega otroka, do bližnjega srce ljubeče matere, do sebe srce strogega sodnika.«

18. Vnebohod Gospodov: »Odhajam, da vam mesto pripravim« (Jan 14, 2).

21. *Andrej Bobola*, 1592.—1657., Poljak in mučenec prizadevanja, da bi se zopet zedinili katoliška in pravoslavna cerkve (unija).

24. *Marija*, pomoč kristjanov, prosi za nas!

25. *Gregor VII.*, papež 1073—1085., se je boril za svobodo in svetost Cerkve. — *Urban I.* mučenec in papež 222—230. »O svetem Urbanu žito ni še ne dobljeno ne izgubljeno.« Tudi vinsko trto varuje.

28. *Binkošti*: *Pridi*, Sveti Duh, napolni srca svojih vernih in užgi v njih ogenj svoje ljubezni!

30. *Ivana Orleanska*, 1412.—1431., rešiteljica Francije, je v plačilo prejela nehvaležnost sveta. Dne 30. maja 1431. je bila šele 19-letna živa sežgana na grmadi v Ruanu, čez 25 let pa je sodišče ugotovilo, da je Ivana vse življenje živela kot devica in umrla kot mučenica. Patrona vernih deklet, prosi zanje!

31. *Angela Meriči*, 1470.—1540., je ustanovila zaslužni red uršulin. — *Marija*, srednica vseh milosti, tudi 31. maja, izprosi našim fantom in dekletom, da si v Tvojem mesecu ohranijo čisto srce!

Dr. Stanko Žitko, predsednik ZFO:

Mladino v naše vrste!

(Govor na akademiji v Unionski dvorani dne 5. marca 1939.)

Zelo spoštovani gospod predsednik senata, zelo spoštovani gospodje predstavniki svetnih in cerkvenih oblasti in ustanov, zelo spoštovani gospodje zastopniki tujih držav, spoštovana gospoda, dragi prijatelji, bratje in sestre!

Predvsem mi je v veliko čast, da izrečem pozdrave v imenu mladine, včlanjene v Zvezi fantovskih odsekov in v Vodstvu dekliških krožkov, ki prirejata to tradicionalno reprezentančno akademijo.

Iskreno se zahvaljujem vsem, da ste počastili našo akademijo s svojim obiskom ter tako dali izraza svojemu priznanju in razumevanju dela, ki ga opravlja nastopajoča mladina.

Na akademiji pred letom dni sem v svojem nagovoru poudaril, da so pri obeh naših mladinskih organizacijah temelji vsega njunega dela ljubezen in zvestoba Bogu, narodu in državi.

Za te temelje svojega dela je ta mladina zlasti vidno in nad vse mogočno manifestirala na mednarodnem mladinskem taboru lansko poletje v Ljubljani pod pokroviteljstvom našega mladega vladarja Njeg. Vel. kralja Petra II. in ob navzočnosti Njeg. Vis. kneza namestnika Pavla.

Tabor pa je tudi pokazal, da stojijo ob strani te mladine velikanske množice našega ljudstva: kmetskega, delavskega in meščanskega. To nam priča vsako leto ob ti akademiji do zadnjega kotička napolnjena Unionska dvorana. To nam dokazujejo podeželski nastopi fantovskih odsekov in dekliških krožkov, ki privabijo vedno toliko staršev in prijateljev kakor nobena druga prireditve.

Prepričan sem, da se bosta tudi letošnji večji prireditvi obeh mladinskih organizacij, — prireditve podzveze v Mariboru, kjer bodo zvezne tekme, in prireditve podzveze v Novem mestu, — razvili v mogočni manifestaciji našega naroda za obe mladinski organizaciji.

Zakaj daje narod na tako bogat način duška svojemu priznanju, svojemu navdušenju, svoji ljubezni za delo te naše fantovske in dekliške organizacije?

Zato, ker dobro ve in čuti, da se v obeh organizacijah mladina vzgaja v duhu in po načelih, ki so svojska našemu narodu. Vse množice staršev in prijateljev naših organizacij se zavedajo, da se mladina v teh društvih vzgaja v onem praktičnem priznavanju in spoznavanju Boga, v oni resnični ljubezni in zvestobi do svojega naroda, po onih od Boga določenih nraavnih zakonih, kakor jih spoštuje in po njih živi naše zdravo ljudstvo.

To priznanje staršev in širokih množic je obema organizacijama zelo dragoceno ter v veliko spodbudo pri njihovem delu. Saj je po božjih in nraavnih postavah sveta pravica staršev, da odločajo, kako in kje naj se nji-

S šmučarskih tekem ZFO na Jelo-
vici: br. predsednik dr. Žitko pred
startom navdušuje tekmovalce. Na
njegovi levi br. Sešelj, referent za
šmučarstvo pri ZFO.

hovi otroci, — kolikor ne v družini, v cerkvi in v šoli, — vzgajajo in izobrazujejo.

Zato pa tudi obe organizaciji posvečata vso skrb temu, da se organiza-
cijsko delo, prosvetno in telovadno-športno, opravlja tako, da služi končne-
mu cilju, vzgojiti in izoblikovati globoko verne, narodno zavedne, socialno
čuteče in požrtvovalne moške in žene, ki bodo sposobni, da samostojno in
dobro izpolnijo svoje dolžnosti na mestu, kamor bodo postavljeni v življe-
nju, zlasti kot očetje in matere naših družin, kot gospodarji in gospodinje
naših kmečkih in delavskih domov, kot delavci, obrtniki, inteligentje.

Dokler bosta organizaciji tako delali, morata uživati polno zaupanje in
priznanje naših narodnih množic pa tudi naših oblasti.

Ta akademija pa naj bo nam članom fantovskih odsekov in članicam
dekliških krožkov nova spodbuda za nadaljnje delo v organizaciji. Vam,
dragi starši in prijatelji, pa dokaz, da se v naših odsekih in krožkih opravlja
pravilna sodobna telesna vzgoja in tudi zunanji dokaz zdravega duhovno-
vzgojnega dela za mladino, ki bo kmalu dajala vsebino in obliko našemu
narodnemu življenju.

Končam z besedami naše mladinske himne:

»Narod slovenski, k nesmrtni slavi
tvoji se naše sile bore!«

Zemlja in ljubezen

V.

Kot senca se je vlačil vse naslednje popoldne Šimen. Res se mu je še poznalo včerajšnje novo vino, ki se ga je zvrhano napil v žalosti, ker ni več našel Ivanke za zidanico. Tako lepo je bilo vse napeljeno, čisto blizu sta si bila, samo nasmejala in prikimala naj bi mu, pa bi bila oba zgovorjena za vse večne čase. Tako pa se je kar na lepem razdrlo, da sam ni vedel kdaj. Če bi ga marala, mu ne bi ušla. Če pa je ušla, je to storila samo zato, ker ji je Gorjanov Janez zmešal glavo.

Glava mu je bila težka kot kamen, v ustih je imel slab okus in noge ga kar niso hotele nositi. Tako mu je bilo, da bi se vrgel na zemljo, da bi jo razgrabil in kričal samo zato, da bi zadušil svoje bolečine. In kdo drug je kriv te muke, če ne Janez? Če bi njega ne bilo, bi lahko danes vriskal, delo bi kar samo letelo od rok, garal bi in se peklil, pa bi ne čutil utrujenosti, saj bi vedel, čemu dela. Za svojo Ivanko bi se pehal, da bi bilo pri hiši vse lepo in v redu, ko bi jo v predpustu kot ženo pripeljal na svoj dom. Zdaj pa, ko je bil že tako blizu svoje sreče, mu jo je Janez podrl. Kar nehote je stisnil pesti.

Na vratih se je prikazala mati.

»Šimen, mrzlo je in prehladil se boš, če boš takole posedal. V hišo stopi, se bova pomenila, saj ni še vse izgubljeno,« je tolažila sina.

»Ne grem!«

Stopila je k njemu.

»Šimen, ni še vse pri kraju! Ivanka se bo še stokrat premislila. Samo siliti ne smemo preveč vanjo.«

»Ne bo se, dokler Janez živi! Ubil ga bom!« je zavpil, da se je mati prestrašila.

»Molči, Šimen!« se je zgrozila. »Že sama misel na uboj je greh! Bolje je, da nikoli v življenju ne vidiš ženske, kot da bi si zavoljo nje zamazal roke s krvjo!«

Šimen je brez besede strmel v mater.

»Potlej je ne bom nikoli dobil,« je počasi izdaval iz sebe.

»Boš jo, če ne Ivanke, pa katero drugo! Manjka se deklet na svetu!«

»Samo Ivanko hočem! Nobene druge!«

»Šimen, v hišo pojdi!«

»Ne grem!« je trmoglavil in se izpod kapa opotekel po dvorišču.

Čez vrt je prišel oče.

»Glej, Šimen pravi, da bo Janeza ubil,« je v skrbeh zatožila sina možu. »V hišo tudi noče!«

Stari Hribar je stopil k sinu in ga prijel za roke.

»Šimen, ti ne boš ubijal!« mu je pogledal v oči.

»Ne bom!«

»Besedo si mi dal in ta drži, Šimen! Vse bom naredil, da bo prav zate.«

»V hišo naj gre!« je vztrajala mati.

»Naj se raztrese, boljše bo zanj,« je dejal oče in odšel v hlev.

S težko glavo in še s težjim srcem je Šimen odtaval čez vrt in polja in dalje proti hosti. Šel je mimo njiv, kjer so ponekod še stala posušena koruzna stebila, stopal je ob opustelih razorih, po stezah in poteh, vse križem je hodil, na vse je skušal misliti, samo da bi pozabil Janeza in Ivanko. Toda je bilo zaman. Bolj, ko ju je odganjal od sebe, bolj sta silila vanj, mu mešala srce in pamet, da mu je bilo zmerom huje in je nazadnje stokal kot otrok. Pa ne dolgo, kajti nova misel mu je šinila skozi glavo, da se mu je razjasnil obraz.

»Tako bo prav!« se je udobrovoljil. »Iznebil se bom Janeza, pa ne bo zavoljo tega potekla nobena krvava kaplja. Tri muhe na en udarec!«

Namah je bilo konec njegovega tavanja. Kar po bližnjicah se je spustil v sosednje Brezovje, da se preveri, kod hodi in kaj dela Gorjanov Janez. Ko pa je zvedel, da je šel v mesto in se vrne šele pod noč, si je od veselja mel roke.

Stopil je proti domu. Ko sta ga oče in mati zagledala, sta se kar začudila, kam je izpuhtela šimnu vsa žalost.

»Šimen, tako je prav! Kaj bi se cmeril kot otrok, saj si vendar mož!« se ga je vidno razveselil stari Hribar, ko je opazil, da sin ni več tako poklapljen.

»Že vem, kaj sem!« je ta odvrnil rezko in odšel na pod po krmo za živino. Ko je to opravil, se je lotil sekanja drv. S tako ihto je delal, da mu je pot kar lil po

Spet kliče nas venčani maj...

čelu, čeprav je bilo že hladno. Mračilo se je in že precejšen drven kup je zrasel pred njim, ko je končal in zasadil sekiro v tnilo.

»Mati, v peč postavite večerjo, če me ne bo prêcej domov!« je na vežnih vratih zaklical v kuhinjo in izginil.

Kar po cesti jo je mahnil, potlej pa je zavil mimo kapelice na križpotju. Šel je naprej, sredi med njive, kjer je sameval njihov kozolec. Pred njim je obstal. Njegov stari oče ga je postavil, osem oken ima in v senici zraven njega je za dobre tri voze krme. Ali naj stori, kot se je odločil?

Vrnil se je na cesto, da bi srečal Janeza. Noč je bila srednje temna in je-senska burja je gnala oblake čez nebo. Da bi le prišel, preden vzide luna! Pa ga ni bilo. Cesta je bila prazna. Samo dva voza je srečal in berača Drnuclja, ki se je spešno poganjal mimo njega. »K bratu gre,« je uganil. Popoldne je namreč Drnuclj dobil poročilo, da je njegov po poli brat na Gorenjskem resno zbolel. Zato se je takoj dvignil na pot, da ga še najde pri življenju.

Šimen je obstal. Temna senca je hitela po cesti. Janez? Razburjeno je skočil

za obcestno golo grmovje. Ne sme ga videti! Stopinje so postajale zmerom glasnejše, zmerom bliže je prihajal. Zadržal je dih. Zdaj je stopil mimo njega. Res, Janez je bil.

Takrat se je Šimen zapodil proti svojemu kozolcu. Kot brez uma je planil mimo kapelice, da ni niti zapazil Drnuclja, ki je klečal pred svetnikovo podobo.

»Le kam se žene?« je zaskrbelo berača. »Za kozolec je izginil. Zdaj nekaj prižiga. Za njim bi stopil, če bi imel čas, pa ga nimam,« je hitro preudaril, zgrabil palico, se prekrižal in se spet pognal po cesti.

Ko je bil že daleč, ga je predramil iz misli plat zvona. Ozrl se je. Sredi njiv sta kot velik kres gorela Hribarjev kozolec in senica. Visok plamen se je metal proti črnemu nebu in svetil naokrog, da so okna prvih hiš na robu vasi žarela. Ljudi je kar gomazelo okrog ognja in veter je zanašal cele šope goreče slame po polju.

»Sreča je, da ne vleče veter čez vas, sicer bi bilo po nji. Deset brizgalen bi je ne rešilo!« je uganil in urno zavil v hosto. »Ubogi Šimen! Se mu je zmešalo ali kaj?« je razmišljal in spešil korake.

Onkraj vasi pa se je oglašal gasilski rog.

(Dalje.)

Fr. Jesenovec:

»Slovenski dom« v Ljubljani

Vsa naša prelepa Slovenija je že posejana s krasnimi prosvetnimi in katoliškimi domovi. Mesta in vasi se lahko postavijo z lepimi stavbami, ki jih je s svojimi žulji postavilo naše verno ljudstvo, da bi v njih uživalo sadove sodobne vzgoje in izobrazbe.

A Ljubljana? Središče Slovenije? Glejte žalostno dejstvo — Ljubljana, naša slovenska prestolica, še zmerom nima skupnega prosvetnega doma! Ali ni to huda in težka rana na našem slovenskem katoliškem telesu? Kako nujno, kako silno potrebno bi bilo, da se tudi v središču vseh Slovencev zgradi dom, kakršnih je po deželi že vse polno!

Dolgo, da, celó predolgo smo spali! Sedaj je že prišel skrajni čas, da se tudi Ljubljana zgane in začne resno misliti na prosvetni dom. Ta dom bi ne bil samo to, kar so naši podeželski društveni domovi, ta dom v srcu Slovenije bi moral biti matica, središče za vse naše katoliško slovensko prosvetno in kulturno delovanje, ne samo za prestolico. Iz tega pa nujno sledi tudi to, da za ta skupni, veliki, središčni prosvetni dom ni dolžna skrbeti samo Ljubljana, ampak prav vsa Slovenija, prav ves slovenski katoliški svet! —

Pred nedavnim časom se je Ljubljana začela gibati, že se je osnoval pripravljalni odbor z nalogo, da z vso resnostjo in z vsem mladostnim zaletom začne zbirati po Ljubljani in po vsi Sloveniji prispevkov za ta središčni prosvetni dom, ki bodo v njem živele in delale vse centrale vseh naših katoliških slovenskih organizacij.

Ta odbor se je že obrnil na vsa naša podeželska društva, na vse naše katoliške organizacije, da po svojih članih med vsem našim ljudstvom vzbude zanimanje za ta naš skupni dom, ki ga bomo imenovali »Slovenski dom«. Res, nujno potrebno je, da se ob ti priložnosti razgiba prav vsa katoliška Slovenija, prav vse naše organizacije — tudi naši Fantovski odseki po širni Sloveniji — ter priskočijo po svojih močeh in zmožnostih

na pomoč našemu slovenskemu središču, da si zgradi dom, ki bo vreden dela in moči slovenskih katoliških organizacij.

Tudi naš fantovski list Kres hoče in mora podpreti to velepomembno kulturno delo med Slovenci. Zato Vas, dragi fantje, tudi Kres poziva, da se zavedate dolžnosti, ki jih imate do slovenskega naroda in še posebej do naših skupnih nalog med našim narodom, in da na vso moč agitirate in zbirate prispevke za naš skupni katoliški prosvetni dom v slovenski prestolici! Na svojih sestankih in občnih zborih pa prav tako pri svojih telovadnih urah, zmerom se morate pogovarjati o ti naši nujni potrebi, vsepovsod morate zbuditi zanimanje zanjo in nabirati prispevke za dom!

S tem svojim delom za »Slovenski dom« v Ljubljani boste storili našemu narodu izredno veliko korist in naši potomci vam bodo za vse to veliko delo hvaležni, saj boste nam in poznejšim rodovom slovenskim s svojo agitacijo in prispevki in delom storili veliko in pomembno delo, ki ga prav sedaj naš narod zahteva od nas vseh!

Na delo za naš skupni prosvetni dom v Ljubljani!

E. B.:

Pet minut narodne vzgoje

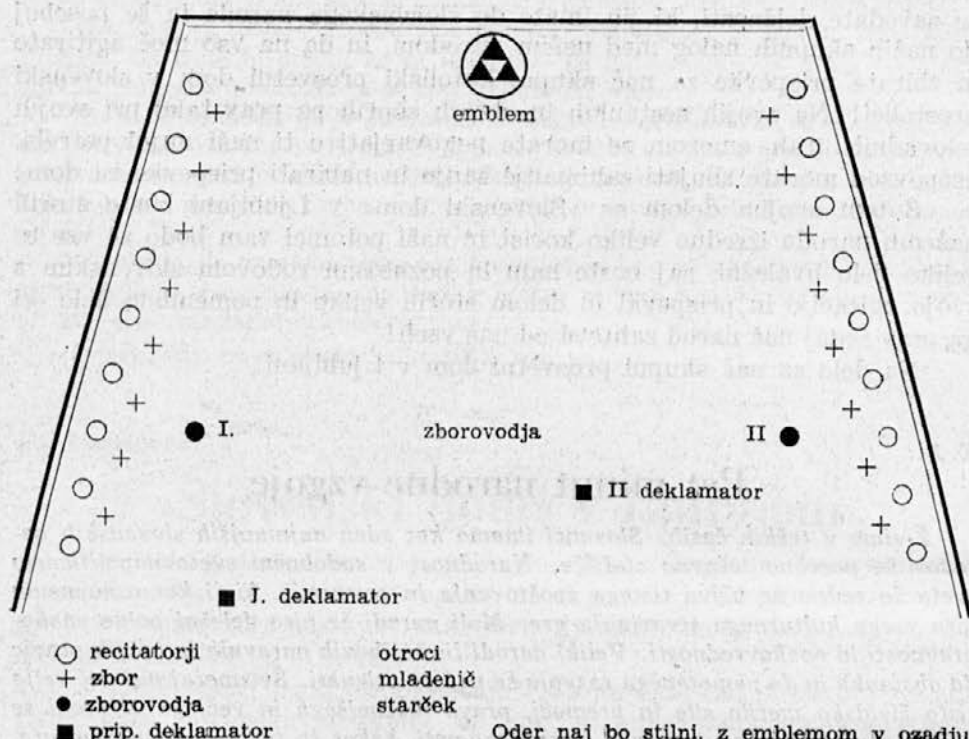
Živimo v težkih časih. Slovenci imamo kot eden najmanjših slovanskih narodov še posebno težavno stališče. Narodnost v sodobnem svetovnopoličnem svetu še vedno ne uživa tistega spoštovanja in priznanja, ki ji kot osnovnemu viru vsega kulturnega stvarjanja gre. Mali narodi še niso deležni polne enakopravnosti in enakovrednosti. Veliki narodi jim njihovih naravnih in božjih pravic do obstanka in do nemotenega razvoja še nočejo priznati. Še zmeraj namreč velja tisto živalsko merilo sile in premoči, pravo močnejšega in večjega. Narodi se nočejo med seboj prav zaceliti in sporazumeti, kakor to terja duhovna kultura. Toliko je še v večjih narodih napuha, živalske gonskosti in robotosti, da nočejo pristati na duhovna merila, ampak se še vedno ponašajo le s komolci in golo telesno močjo. Telesna kultura jim je zato začetek in konec, prvi in poslednji cilj. Manjši narodi so danes v boju za svoj obstanek edini nosilci narodne enakopravnosti, pravičnosti, demokracije in duhovne kulture.

Tudi naše narodno življenje je danes vse prej kot varno sredi tega pohlepa in divjanja sile. Saj smo postavljeni na tako vetrovni košček zemljevida kakor malokateri narod. Preko nas merijo silnice, se križajo važne niti in poti. V sebi pa smo radi izgube tretjine, da, skoraj polovice naše krvi pred dvajsetimi leti tako oslavljeni, pa tudi preveč pohlevni in premalo narodno zavedni. V zadnjem dvajsetletju se glede tega ni stanje skoraj nič izboljšalo. Malo smo se ves ta čas zavedali naših bitnih narodnih in obrambnih vprašanj, kaj šele, da bi jih resno reševali. Zanimarjali smo poglavito — naše narodnoobrambno vprašanje, kar spoznavamo šele danes. Sedaj skušamo vsak po svojih močeh zamujeno nadomestiti, pa bo težko, ker se mnogim še niso odprle oči. Mnogi še ne vidijo jasno stanja našega narodnega telesa, ali pa malobrižno puščajo ta vprašanja vnemar, ne zavedajoč se, da si moramo najprej sami pomagati. To pa prav vsi! Le premišljajmo do prihodnjič, ko bomo po teh začetnih besedah te misli nadaljevali, o tem vprašanju vsaj pet minut!

Zelo posrečene slike z akademije ZFO IN VDK v unionski dvorani, ki smo jih objavili v zadnji številki, je posnel in nam jih odstopil g. Janko Hafner, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

M. J.:
Litanije

Zborni nastop:

Oder naj bo stilni, z emblemom v ozadju. Bele kulise obrobljene s 6 cm šir. modrim trakom. Priporočljiva je enotnost v oblekah.

Uvod:

Spet zorni je majnik priplul čez vrhove in hribe slovenske,
je cvetje prinesel in rožic nasul je na naše livade
in bele stezice speljal je čez ravne doline in griče;
v gozdove košate je pevce privabil, da pojejo h'mne;
je srca odkril z radostnim veseljem in duše ovenčal,
z lilij belino in z nebno modrino njih duše opral je.

Vse pestre cvetlice so lepe, a Ena je tisočkrat lepša,
in srca človeška so dobra, a Ena je tisočkrat boljša,
je tisočkrat dražja in slajša premila nebeška Kraljica,
ki v majniškem čaru kraljuje in milost deli nam potrebnim.

V zasanjanih majskih večerih ob tihih kapelah na vasi,
čuj, verni vaščani pri šmarnicah zbrani pojo litanije;
in v rosnatih jutrih, ko kaplje na soncu blestijo mameče,
tam truma se v cerkvicah zbira in zopet poje litanije,
ki v žalostna srca donijo in milost delijo vsakomur.

Naj majniška jutra, naj tihi večeri nas združijo v pesmi,
ki Materi božji jo bomo zapeli z ljubečimi srci.
O, dajte, vi bratje, še z nami zapojte Marijino pesem,
katerih najlepše so pač litanije, vseh prošenj glasovi.

Zastor se dvigne. Modra zavesa loči zbor in deklamatorja, ki začne:

Recitatorji I.: Gospod, usmili se! (otožno-proseče)

« II.: Kristus, usmili se! (močneje)

« I, II.: Kristus, sliši nas! (močno)

Zbora: Gospod, usmili se!

Zborovodja I.: To je vaša pesem, o trpni zemlje,
ki znoj vam moči potno čelo
in v rodno grudo se zajeda.

Zavesa se odgrne.

Zbora klečita in sta glo-
boko sklonjena k tlom.
Emblem v ozadju zagr-
njen.

Pripovedovalec II.: Čujte zgodbo:

Bežal nekoč je Adam iz raja,
z njim je šlo prokletstvo božje,
da poslej rodi nam zemlja trnje.

Zborovodja II.: In Bog je rekel:

Pomni človek, da si prah
in da boš se v prah spremenil;
do mene v srcu nosi strah,
dokler ne boš se v raj povrnil.
Ženo bom postavil sveto,
ki bo strla kači glavo.

Recitatorji I, II.: O Bog, nebeški Oče,
ki dal si Sina svetu v odrešenje
in svetega Duha nam v posvečenje:
čuj prošnje te, ki prosi j'h zemljan!

Zborovodja I.: Kvišku, bratje, kvišku glave,
k soncu splavaj vam pogled;
Bog usliši, Bog je dober,
saj največje je dobrote zgled!

Zbor vstane.

Pripovedovalec II.: Čujte mično zgodbo:

Tišina sveta Nazaret obdaja. —
Jožef in Marija, zvesta zaročenca,
pozdrav Bogu sta v jutru ranem dala
in njemu dela dnevna darovala,
da za nebesa lepša bosta venca. —
Posluh! Ne slišiš nekega ropota?
Glej, tema v hiši se razmakne bela.
Ob nji, glej čudo, božjega poslanca,
ta se ponudi Ji za varovalca;
iz ust mu pa prihaja vest vesela:

V ozadju se prikaže
emblem v močni luči.

Recitatorji I.: Sveta Marija!
« II.: Sveta Mati božja!
« I, II.: Sveta devic Devica!

Pripovedovalec II.: Gospod angel je izginil tiho.

Marija se zaveda moči višje,
zaveda se, da je postala — Mati:

Recitatorji I.: Mati Kristusova!
« II.: Mati Stvarnikova!
« I, II.: Mati Odrešenikova!

Pripovedovalec II.: Tako je Marija nam Mati postala
in svetni zablodi je dala rešenje;
človeštvu je milosti neve dodala,
ki so nam poročstvo za večno življenje.

Recitatorji I.: Mati milosti božje!
« II.: Mati nedolžna!

Zborovodja I.: Kakor jutro v b. sernati rosi
so nedolžno čista njih očesa;
Marija jih v naročju nosi,
jim kaže čistih pot v nebesa.

Medtem pride nekaj
otrok pred Marijo in gle-
dajo zaupno v Njen obraz
in zaupno povedo:

Otroci: Mati, mamica,
čuvaj naša srčeca!
Sinu Jezusu jih daj
in zamenjaj jih za raj!

Otroci odidejo.

Recitatorji I, II.: Mati prečista!
« I, II.: Mati brezmadežna!
« I, II.: Mati deviška!

Pride mladenič — globo-
ko sklonjen — boreč se.

Zborovodja I.: Čolnč plava po razburkanem valovju,
bled veslar z naporom mu krmilo vodi;
jambor poka, vse se lomi, zdiha, stoka,
kaj če plen postal sovražni bo usodi!

Mladenič: Mati!

Recitatorji I, II.: Mati prečista!
« I, II.: Mati brezmadežna!
« I, II.: Mati nedolžna!

Mladenič odide.

Zborovodja II.: In zmagal je veslar!

Recitatorji I., II.: Devica častitljiva!

« I, II.: Devica hvalevredna!

« I, II.: Devica mogočna!

« I, II.: Devica milostljiva!

Pride starček s palico v
roki in se postavi zaupno
gledajoč v emblem.

Starček: Oh, star sem, Mati, trudna moja noga;
desnica mi je oslabela, Mati;
teman je moj pogled do tvoje slike,
ki bila mi je varna pot v življenju.
Pripravi prostor zame!

Počasi odide.

Recitatorji I.: Devica verna!

« II.: Podoba pravice!

Zborovodja II.: In starček je šel opravičen iz življenja!

Recitatorji I.: Začetek našega veselja!

Zbor II.: V radosti služimo ti, Mati!

Recitatorji II.: Sedež modrosti!

Zbor I.: Modrosti božje vlij nam v srca!

Recitatorji I.: Zgodnja Danica!

Zbor II.: Si zvezda našega življenja!

Recitatorji II.: Zdravje bolnikov!

Zbor I.: Dušam daješ svete hrane!

Recitatorji I.: Pribežališče grešnikov!

Zbor II.: Saj padlim si v pomoč, Marija!

Recitatorji II.: Tolažnica žalostnih!

Zbor I.: Lajšaj Ti nam srčne rane!

Recitatorji I., II.: Pomoč kristjanov!

Zbor I.: Prosi za nas!

Zbor II.: Varuj nas!

Zbor I., II.: Brani nas!

Pripovedovalec II.: Bili so hudi časi turških bojev,
ječala je Evropa pod udarci.

Zborovodja I.: Pa vstala je Poveljnica vojská,
sovražna se je moč razbila vsa!

Zbor I.: Zmaguje Lepant!

Zbor II.: Dunaj je otet!

Pripovedovalec: In svet navdušen je zapel:

Recitatorji I., II.: Pomoč kristjanov!

Zbor I., II.: Ti nas rešila si iz turških rok!

Recitatorji I., II.: Kraljica vseh očakov in prerokov,
apostolov, mučencev in devic!

Zbora: Prosi za nas!

Recitatorji: Kraljica brezmadeža izvirnega greha spočeta!

Pripovedovalec: V stoletje devetnajsto zasijalo
je novo sonce v diamantni luči:
Marijino brezmadežno Spočetje,
katero strah je vsej peklenški moči.

Recitatorji: Kraljica miru.

Zborovodja I.: Sovražnik bije ljuti boj na svetu,
kraljestva silna rušijo se v prah.

Zborovodja II.: Ideja zmagovalna svet preplavlja
in src človeških se polasča strah.

Zbor I.: Vzhod hrumi!

Zbor II.: Zahod se dviga!
 Zbor I., II.: Pridi, Mati, na pomoč,
 dan napravi, kjer je noč!
 Recitatorji: Kraljica miru!
 Zbor I.: Reši nas!
 Zbor II.: Brani nas!

Recitatorji I.: Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta! (lahno — sklonjeni)
 « II.: « « « močneje
 « I, II.: « « « krepko

Zbor I., II.: Usmili se nas!

Zborovodja I., II.: Molimo:

Daj, duše žejne nam napolni z vero krepko — obrnjeni val
 in upanje nam sveto v srca vlij, proti emblemu.
 ljubezni žarno čiste daj obilo
 in blaženstva nebeški sveti slj!

Zavesa, ki loči zbor
 in deklamatorja I., se za-
 grne.

Deklamator:

Marijina pesem, pravkar odzvenela, je vžgala nam srca
 za Majniško Mater.

Ljubezni plamenčke nesite v domove in žgite jih!

Pojdite z Marijo, v Mariji živite

in njeni ljubezni zvesti ostanite!

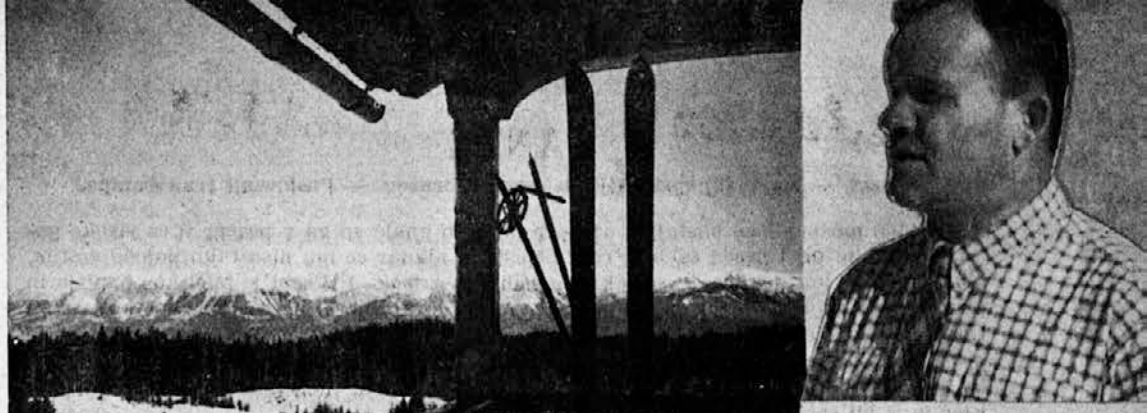
Kaj je meni farna cerkev

(Iz lista »Mi mladi delavci« l. 1939, št. 8.)

Središče nadnaravnega družinskega življenja je fara. Kakor se domačega počutim v družini, tako domače bi se mi moralo zdeti v farni skupnosti. Če tega ni, nekaj ni v redu. Potem meni ni fara kraljestvo zase in v sredi tega kraljestva — srce — farna cerkev z evharističnim oltarjem in pred njim duhovnik sredi cerkvene občine kakor Kristus sredi prve cerkvene občine dvanajst apostolov. Morda pozabljam, da je ta duhovnik — župnik res oče v župniji in da je dolžan nastopati kot oče, poln ljubezni, in tudi kot skrben vzgojitelj z ostro besedo. Farani pa so dolžni z njim živeti, z njim čutiti, za Cerkev delati. Od njega slišijo resnice katoliške vere v določenem redu, razložene pri pridigah, posebno pa pri krščanskem nauku. V oznanilih jim sporoča vse, kar se tiče vse farne družine. Pa saj oče — župnik ne more delati drugače, saj vse pozna! Saj ves z njimi živi! Blagoslavlja njihove zakonske vezi, sprejema v nadnaravno življenje njihove otroke, vodi jih očiščene v sv. spovedi k Njemu, ki je prijatelj otrok, v poslednjem boju jih krepeča za njihovo najodločnejšo pot. Še nad mrtvimi moli in prosi Boga za njihov pokoj. Za žive in mrtve farane mora opravljati določene dni daritev sv. maše; to ni ukazano nobenemu drugemu duhovniku. — Tako je župnija res družinsko življenje, ki ga cerkveni poglavarji tako zelo priporočajo. Kajti le od zdravega družinskega življenja je mogoče pričakovati zdravega naroda in od zdravega nadnaravnega življenja zdravja v Cerkvi.

Zato ni prav hoditi v cerkev, kamor me pač zanese, ne se brigati za glas svojega pastirja.

Na desni: Slike z letošnjih smučarskih tekem ZFO na planini Jelovci.

ANŽE

Povest. — Norveški spisal Björnsterne Björnson. — Poslovenil Ivan Čampa.

Vedno močnejše so postajale njegove misli in gnale so ga v pesem »Čez visoke gore«. Nikdar ni imel besed tako hitro v oblasti in nikdar se mu niso tako pojoče vrstile, bile so skoraj kot deklíce, ki so v krogu sedle na griček. Pri sebi je imel kos papirja in pisal je kar na kolenu. In ko je napisal pesem do konca, se je dvignil, kot bi se rešil težkega bremena, in nič več se mu ni dalo iti med ljudi, temveč se je odpravil skozi gozd proti domu, čeprav je vedel, da mu nocoj ne bo dano spati. Ko je med potjo prvič sedel, da si odpočije, je hotel vzeti iz žepa pesem in jo prepeti, toda pozabil jo je na mestu, kjer jo je bil spesnil.

Ena izmed deklic ga je iskala na gričku, a našla je namesto njega samo pesem.

DESETO POGlavJE

Da bi govoril z materjo, je bilo laže misliti kot storiti. Začel je z opazko o Rudolfu in o plsmih, ki niso in niso hotela priti, toda mati se mu je umaknla in še nekaj dni potem se mu je zdelo, da ima rdeče oči. Tudi nekaj drugega je še bilo, kar je izdajalo njene misli, to namreč, da mu je pripravljala neobičajno dobre jedi.

Nekega dne je moral iti v gozd, da povéne nekaj dreves. Pot je šla skozi in skozi po gostem gozdu in ravno na kraju, kjer naj bi Anže podiral, so ljudje jeseni navadno nabirali robidnice. Anže je odložil sekro, da bi slekeli kamižolo, in ravno se je mislil vreči na delo, ko sta prišli dve deklici s kanglicami, da bi nabirali maline. Imel je navado, da se je rajši skril, kot da bi prišel z dekleti v dotiko, in tudi zdaj je naredil tako.

»Joj, poglej no, koliko malin! Elica, Elica!« — »Pa imaš res prav, najlepše so tukaj in največ jih je!« — »Pa nikar no ne hodi dalje; dovolj jih je tukaj za več kanglic!« — »Tako se mi zdi, kot da bi tain-le v grmu nekaj zašumelo.« — »Se motiš,« je dostavila druga, a kljub temu sta se deklici boječe objeli, dolgo molčali in si komaj upali dihati. »Saj gotovo ni bilo nič; kar začniva nabirati!« — »Saj meni se tudi zdi najbolje, da kar začneva.« — In sta nabirali. — »To je lepo od tebe, Elica, da si danes prišla k nam v šolo. Kaj mi nimaš nič novega povedati?« — »Pri botru sem bila.« — »To si mi pravkar pripovedovala; kaj pa pri onem ni nič novega?« — »I, nekaj — — —« — »Res, Elica? Prav zares? Daj, daj, hitro mi povej vendar!« — »Spet je bil tu-lè!« — »Tak vendar!« — »O seveda; toda oče kot mati sta se delala, kot da ne bi nič videla, jaz pa sem zbežala v zgornjico in se skrila.« — »Naprej, naprej! Ali je prišel za teboj?« — »Zdi se mi, da mu je oče povedal, kje sem; zadnji čas je zmeraj tak.« — »In potem, praviš, da je prišel? Pridi, dekle, in sedi semkaj k meni! — Tak da je prišel?« — »Že, toda govoril ni Bog vé koliko, zakaj bil je nekam boječ.« — »Vsako besedo mi moraš povedati, slišiš, vsako besedo!« — »Se me bojiš? je vprašal. Zakaj naj bi se bala, sem rekla. Saj veš, kaj bi rad od tebe, je dejal in prisedel k meni na skrinjo.« — »K tebi?« — »In potem me je objel okrog pasu.« — »Okrog pasu? Kaj si neumna?« — »Prizadevala sem si, da bi se izvila, a ni me hotel izpustiti. Draga Elica, je dejal — — —« — »zasmejala se je in ona druga tudi. — No, no?« — »Ali bi hotela biti moja žena? — Ha, ha, ha!« — »Ha, ha, ha!« — In potem sta se obe smejali: »Ha, ha, ha, ha, ha, ha!«

Končno je moral tudi smeh nehati in nato je bilo dolgo tiho. Nenadoma je vprašala prva, a prav potihem: »Povej no — kaj ti ni bilo naravnost grozno, ko te je objemal okrog pasu?«

Zdaj pa druga ali ni odgovorila, ali pa se je to zgodilo tako tiho, da Anže ni mogel slišati. Lahko tud', da je odgovorila samo z nasmeškom. Čez trenutek je vprašala prva: »Kaj pa oče ali mati, noben potem nič dejal?« — »Oče je prišel gori in me pogledal, toda kar naprej sem se skrivala pred njim, zakaj kadar koli se je ozrl name, se je smejal.« — »Pa mati?« — »Nak, ona ni rekla nič, pa tudi stroga ni bila tako kot sicer.« — »Onega si seveda zavrnila?« — »Veš, da!« — Nato je spet zakraljevala dolga tišina.

»Elica!« — »No?« — »Ali misliš, da bo tudi k meni kdaj prišel tako-le kdo?« — »Prav gotovo!« — »Kaj si neumna?« — O, Elica, misli si, da bi tudi mene objel tako-le okrog pasu!« — Sramežljivo je skrila glavo.

Nato je bilo dosti nasmihanja, šepetanja in h'bitanja.

Kmalu nato sta deklici nehali; opazili nista niti Anžeta ne njegove sekire ali kamižole in nihče ni bil bolj vesel kot on.

Nekaj dni nato je spet najel Janezonovega Matevža za dninarja. »Ne smeš biti več sam,« je dejal Anže.

Anže sam se je oprijel dobrega dela. Z dolgotrajno vajo je sčasoma postal dokaj spreten mizar. Zdaj si je hotel izbrati mizarstvo za poklic, kajti uvidel je potrebo po neki določeni zaposlitvi. Tudi to mu je dobro delo, da je prišel med ljudi, in tako se je spremenil skozi in skozi, da je kar koprnel po njih, če je bil le za trenutek sam. Primerilo se je, da je moral čez zimo popravljati v šoli razne naprave in tukaj je bil čisto skupaj z obema deklicama. Če ju je videl, je nehote pomislil na to, kdo bi neki utegnil biti oni, ki je snubil Milavčevo Elico.

Tedaj se je nekega dne primerilo, da je moral nadučiteljevo hčerko in Elico peljati nekoliko ven; imel je dobra ušesa, a vendar ni mogel slišati, kaj sta govorili. Od časa do časa je Matilda spregovorila z njim kakšno besedo; tedaj se je Elica zasmejala in obrnila glavo v kraj. Med drugim ga je Matilda tudi vprašala, če je res, da zna delati pesmi. »Nak,« je odvrnil hitro; tedaj sta se obe zasmejala, nekaj šepetali in se znova zasmejala. Od tedaj ni bil nič več tako prijazen ž njima in delal se je, kot bi jih ne videl.

Nekega dne po božiču so imeli v šoli majhno zabavo — gospod nadučitelj je obhajal svoj god — in Anže je bil tudi zraven. Medtem ko so drugi plesali, je on sedel; v sobi sta bili tudi Matilda in Elica, da bi gledali. V kotu, kjer sta stali, sta se za nekaj pričkali. Elica ni hotela, Matilda pa in je tudi zmagala. Nato sta obe stopili k njemu, se priklonili in vprašali, če zna plesati. Zanimal je; zdaj sta se obe obrnili, se zasmejala in stekli v kraj. To je tudi sam večni smeh! si je mislil Anže in postal resen. Toda nadučitelj je imel malega rejenca, ki je imel kakih deset ali dvanajst let, in tega je imel Anže jako rad. Ta deček je zdaj učil Anžeta plesa, kadar nihče ni videl.

Elica je imela malega brata, ki je bil nekako iste starosti kot nadučiteljev rejenc. Bila sta dobra tovariša in Anže jima je delal sanke in smučke in mnogo govoril z njima o sestrah, posebno o Elici. Nekega dne mu je prinesel Eličin brat naročilo, da naj si po možnosti malo boljše češe lase. »Kdo je pa to dejal?« — »Elica je rekla, a nisem je smel izdati.« — Nekaj dni nato je on dal sporočiti Elici, naj se malo manj smeje. Takoj nato pa se je deček spet prikazal z naročilom, da naj se le Anže malo več smeje.

Nekega dne je hotel deček imeti to, kar je napisal Anže. Ta mu je dal in ni več mislil na to. Čez nekaj časa je deček hotel razveseliti Anžeta s poročilom, da je njegov o pisanje obema deklicama zelo ugajalo. »Kaj sta videli?« — »I, saj sem list prosil samo za njiju.« — Zdaj pa je Anže prosil dečka, naj mu prinese kaj takega, kar sta napisali njegovi sestri; ustregli sta. Z mizarским svinčnikom je popravil Anže pismene napake, ki so bile notri, in prosil dečka, naj dá na tak kraj, da bo moč hitro najti. Pozneje je našel papir spet v svojem žepu in spodaj je bilo napisano: »Popravlil domišljjav nadutež.«

Naslednjega dne je Anže končal s popravili v šoli in se vrnil domov. Mati ga od onega žalostnega časa malo po očetovi smrti ni videla tako nežnega. Čital ji je iz knjig, jo vodil v cerkev in bil zelo prijazen z njo. Toda prav dobro je vedela, da je vse to samo radi tega, da bi mu rajši dovolila v začetku spomladi odpotovati. Tedaj je dobil nekega dne od Milavčevih sporočilo, če bi morda hotel priti k njim, da bi prevzel nekaj mizarских del.

Anžeta je zelo zaskrbelo in odgovoril je, da bo, kot da bi več ne mislil na to. Kakor hitro je oni odšel, je dejala mati: »To se ti mora kajpak zdeti čudno! Od Milavčevih?« — Kaj je to kaj tako čudnega?« je vprašal Anže, ne da bi jo pogledal. »Od Milavčevih!« je vzklisknila mati še enkrat. — »No, zakaj bi pa ne bilo od tam ravno tako dobro kot od kje drugje?« Nekoliko je dvignil oči. — »Od Milavca in Milavčevke! — Od Andreja, ki je tvojega očeta radi Milavčevke tako udaril, da je imel za vse življenje dovolj!« — »Kaj praviš?« je vzklisknil zdaj tudi Anže. »Andrej Milavec da je bil to?«

Sin in mati sta se nekaj časa stala nasproti in se gledala. Celó življenje je zanihalo mimo njiju in bil je trenutek, ko sta zagledala črno nit, ki se je vlekla skozi vse. Nato sta začela govoriti o dobi očetove sreče, ko ga je stara Milavčevka sama snubila za svojo hčer, a je vlekla kratko. O vsem, tudi o Matičevem padcu sta se pomenila in oba sta bila edina v tem, da nosi večino krivde Andrej. Zaradi tega pa je bil tudi on tisti, ki je pohabil očeta, on je bil tisti.

Kaj še zmerom ne morem biti rešen očeta? je mislil Anže in sklenil, da takoj gre.

Ko je Anže z ročno žago prišel po smučah do Milavca, se mu je zazdelo poslopje nekam gosposko. Hiša je bila na vseh straneh kot na novo pobeljena; nekoliko ga je zeblo in prav radi tega se mu je morda zdelo tako toplo in vabeče.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Maks Wraber:

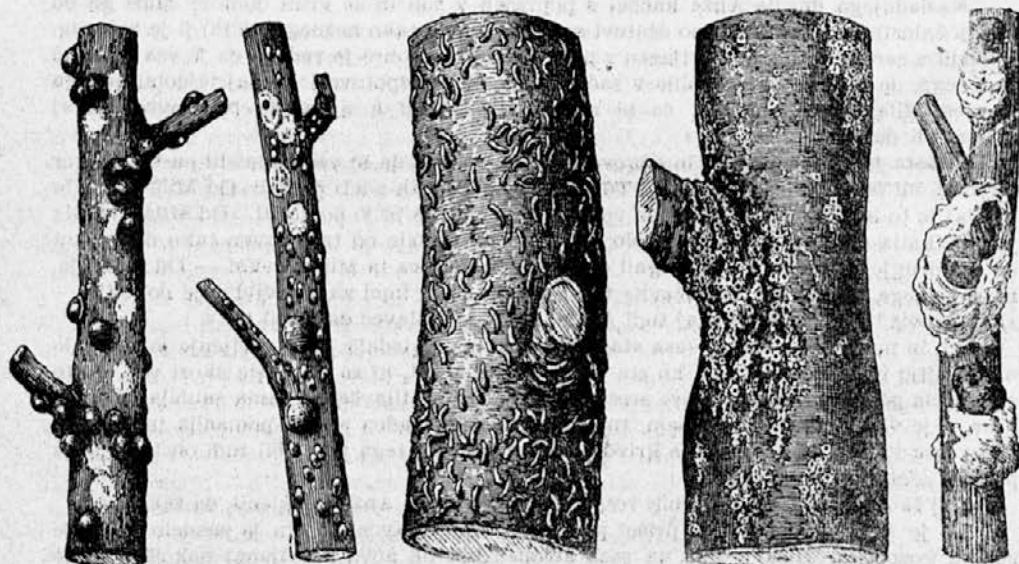
Pomladanska opravila v sadovnjaku

Pomlad je prišla v deželo. Koledar jo je napovedal sicer že pred dobrim mesecem, toda narava se za mejnike v pratiki ne zmeni, marveč ima svoja znamenja in svoje mejnike, ki določajo prihod in odhod letnih časov. Po njih se ravna tudi kmet. Zanj se pričenja pomlad o sv. Juriju.

Sončna toplota razganja popje po sadnem drevju, ki je napeto do skrajnosti; tu pa tam so brsti že počili in sredi mladega, svežega zelenja sill na dan pisano cvetje in se nam smehtlja naproti. — Sadjar z veseljem obiskuje sadovnjak in zadovoljno opazuje napredek. Njegovo veselje je polno bogatih nad na sadni pridelek, spremlja pa ga tudi tiha bojazen, da mri ga ne bi uničile vremenske nezgode in številni sadni škodljivci. Od cvetja do sadu je dolga pot, polna skrbi in dela. Storitni hoče vse, kar je v njegovi moči, da zavaruje sadno drevje in si zagotovi lep pridelek. V ta namen se je že vso zimo vestno ravnal po strokovnih navodilih in izkušnjah in položil s tem zdrav temelj svojemu sadnemu gospodarstvu. Pomlad pa mu prinaša še mnogo več poslov, ki ne dovoljujejo zavláčevanja in zanemarjanja. — Čim pozneje nastopi

cvetenje sadnega drevja, tem bolje je, ker se cvetje tako laže izogne pomladanskim pozebi, ki ga kaj rada pomori še tam okrog sredine maja, ko zagospodarijo »ledeni možje«. Zato umni sadjar vzcvetenje sadnega drevja zadržuje kar najdalje. To se doseže deloma z zimskim ali zgodnjim pomladanskim beljenjem sadnega drevja. Ob beležu se namreč odbija sončna toplota in ne segreje toliko drevesa, ki se zato v njem pozneje začenjajo pretakati sokovi in razganjati popje. — Ob večerih, ko grozi cvetju pozeba radi jasnega neba in mrzlih noči, zažiga sadjar v sadovnjaku kupe dračja in vejevja, da se razvija gost dim, ki varuje cvetje pred pogubno slano.

Maja meseca je še čas, da opraviš v sadovnjaku nekatera potrebna opravila, ki si jih zanemarlj v marcu in aprilu. Naštejemo ti jih kar po vrsti. — 1. Tako moreš še precepljati pečkasto sadno drevje, kakor je bilo opisano v prejšnji številki. — 2. Če se cepljenje v precep ali žleb ni obneslo, lahko isto drevo sedaj ponovno cepiš pod kožo, moraš pa preje vejo za toliko skrajšati, da izgine stara rana. — 3. Če je zemlja suha, ne pozablaj mlada posajena drevesca več-

Razni kaparji na sadnem drevju, kakor jih vidimo na steblih in vejah s prostim očesom.

krat dobro zaliti. — 4. Drevesca, ki si jih vsadil že jeseni, so se sedaj že dovolj vsedla v zemljo in jih zato že lahko močno privežeš h kolu, dočim boš drevesca, vsajena spomladi, pritrdil šele poleti. — 5. Okoli drevesnih debel prekoplji zemljo, da tako zrahljaš rušo in skribiš za boljše zračenje in zamakanje tal. Ponekod sadovnjake prekopljejo ali preorjejo, vendar je treba pri tem previdnosti, da ne potrgamo drobnih korenin, ki so za vpijanje vode in hrane najvažnejše. Ne koplji in ne orji pregloboko! Najbolje je, da združiš prekopavanje ali preoravanje zemlje z gnojenjem sadovnjaka. — 6. Okrog mlajših dreves obnovi kolobarje, ki jih uredi in pokrij z dobro predelanim hlevskim gnojem ali s sprsteno (kompost), kakor si štoril pri saditvi drevesc. Skrbi, da se kolobar tudi čez poletje ne zaraste preveč z rušo ali s plevelom, kar bi oviralo mlado drevo v dobri rasti. — 7. Odstrani vodene poganjke, ki so se pojavili na sadnem drevju radi zimske pozebe, preglobokega sajenja, povešenih vej itd. Skrbi za to tudi poleti. Vodeni poganjki jemljejo drevesu mnogo dragocene hrane, rodijo pa nič. — 8. Pripravi vse potrebno za pomladansko škropljenje sadnega drevja. Poznamo več sadnih škropil; med zelo učinkovita spada nosprasis (baker + arzenik). Glede načina in časa škropljenja ter izbire škropil poišči potrebna navodila v Priolovi knjigi »Škropljenje sadnega drevja«. Škropiti je treba enkrat ali dvakrat tik pred cvetenjem in takoj po cvetenju. Škropljenje je zelo uspešno kemično sredstvo za zatiranje sadnih škodljivcev, ki se spomladi prebujajo v novo življenje, bodisi da so prezimili kot odrasle živali ali pa v obliki bub in jajčec, ki se iz njih izležejo ličinke (gosenice) in objedajo listje, cvetje, plodove. Takih škodljivcev je nešteto, največ iz skupine metuljev (jabolčni in češpljev zavijač, mali zmrzlikar, prstaničar, gobavec, zlatovitka, glogov belin i. dr.), dalje razni hrošči (rjavi hrošč,

jabolčni cvetoder, slivar), kaparji, ušice itd. — Razen kemičnih sredstev za zatiranje škodljivcev (uporaba strupenih snovi) poznamo tudi mehanična (enostavno pobijanje z roko ali s kakim predmetom) in biološka obrambna sredstva (ptice pevke in druge živali, ki pokončujejo škodljivi mrčes). — 9. Pognoji sadnemu drevju s hlevskim gnojem, sprsteno ali z gnojnico. Tudi umetna gnojila so seveda dobra, toda dražja. Da je treba tudi sadnemu drevju redno in izdatno gnojiti, je sadjarjem najmanj razumljiva zadeva. Tudi drevo je rastlina, ki sčasoma izčrpa zemljo kakor razne setve, saj potrebuje za svojo rast in tvorbo novih poganjkov, posebno pa še za tvorbo sadu, obilo hranilnih snovi, ki jih črpa iz zemlje s številnimi koreninami, ki jih na globoko in široko razpleta v zemlji. Četudi je torej bilo zemljišče prvotno zelo bogato hranilnih snovi, bo vendar polagoma začela pešati rodna moč sadnega drevja in bo sčasoma popolnoma usahnila, če mu ne bomo gnojili. Strokovnjaki so dokazali, da okrog tri četrtine vseh naših sadovnjakov trpijo pomanjkanje živeža zaradi nezadostnega ali nobenega gnojenja. Stradajoče drevo je tudi mnogo manj odporno proti raznim škodljivcem, boleznim in vremenskim neugodnostim. Izguba na sadnem pridelku radi pomanjkljive prehrane naših sadovnjakov gre letno v stotine milijonov škode! — Gnoj, ki se v zemlji razkraja, ne hrani samo drevja, marveč tudi zadržuje vlogo in torej varuje zemljišče pred izsušenjem. Posamič stoječim drevesom pognojiš pod krono tako, da izkoplješ za pet globoke jarke (1—3) v obliki krogov ali pa več lukenj, kamor položiš starega, dobro preperelega gnoja in potem zemljo zopet zagrneš. V sadovnjaku pa je bolje, če gnoj enakomerno natreseš v tankem sloju po vsej površini in ga nato prav plitvo podorješ ali podkoplješ. Nepodoran oz. nepodkopan gnoj na zraku prepereva in izgubi mnogo dragocenih redilnih snovi.

Iz kraljestva lepote

Fr. Jesenovec:

Izbrana poglavja iz pesništva

V.

STALNI STIHI (dalje).

Zadnjič smo spoznali, kaj je stih ali verz, posamezne vrste verzov in njegove dele

glede na razloke in zareze. Danes hočemo začeti poglavje o stalnih stihih. — Kaj so stalni stih? Že beseda stalni nam dovolj jasno pove, da so to stih, ki se nikdar ne

spremenene, taki verzji so to, ki za zmerom ohranjajo določene stopice in tudi njihovo število je natančno določeno. Taki stalni verzji so zmerom enaki. Kdor jih hoče uporabljati v svoji novi pesmi, se mora natančno ravnati po določenih tistih verzov in nihče jih nima pravice po svoje spreminjati. Taki stalni verzji so nastali pri različnih narodih, ta pri tem, oni pri onem narodu. In če kak narod sprejme v svojo književnost stalni verz iz drugega naroda, ga prav tako ne sme spremeniti, ampak mora ohraniti njegovo zunanjo obliko tako, kakršno je prejel.

Poleg stalnih verzov imamo pa tudi proste verzje. Take lahko vsak pesnik sam poljubno ustvarja, jim daje poljubno število stopic, razlok ali zareze, ne da bi bil kakor koli vezan. Pri stalnih verzih pa je vezan. V današnjem in prihodnjem poglavju hočemo spoznati nekaj takih stalnih verzov, ki jih mora vsakdo izmed vas poznati, ker utegne v ti ali oni knjigi (pesniški zbirki!) naleteti nanje.

a) Srbskohrvatski deseterec.

Srbskohrvatski deseterec je stalni stih srbskohrvatske narodne pripovedne pesmi. Ime deseterec ima odtod, ker ima stalno natančno deset zlogov, ne manj ne več! Sestoji iz trohejev, torej iz stopic, ki imajo na prvem mestu poudarjeni zlog, na drugem nepoudarjenega: — U. Ker ima trohej dva zloga, je torej v desetercu pet trohejev ($5 \times 2 = 10$). Zato bi po naše lahko imenovali srbskohrvatski deseterec tudi **peterostopni trohej**. Važno je še vedeti, da ima ta stalni srbski stih tudi stalno razloko, in sicer za drugim trohejem. Verz je, kot že povedano, značilen za srbskohrvatsko pripovedno narodno pesem. Zapomnite pa si, da je tudi v slovensko narodno pripovedno pesem zašel.

Ta verz ima takole obliko:

Šta se bjeli || u gori zelenoj?

Al' je snijeg, || al' su labudovi?

— U | — U || — U | — U | — U

(Hasanaginica.)

Primer iz slovenske narodne pesmi:

Breda vstane, || ko se dan zazori,

se spreha || sem ter tje po dvori.

— U | — U || — U | — U | — U
(Mlada Breda.)

b) Španski štiristopni trohej.

Drugi stalni stih, ki ga moramo poznati, ker ga pogosto srečamo, je doma na španskem. Že iz njegovega imena spoznate, da je to stih s štirimi stopicami, torej z osmimi zlogi, in da so te stopice troheji kot v srbskohrvatskem desetercu, samo da ima ta stih en trohej manj. Španski štiristopni trohej je zelo značilen stih za pesmi, ki jih imenujemo španske romance. V teh pesmih se nam po navadi opisuje srednjeveško življenje viteзов po gradovih, njihovi turnirji in pojedine, pri katerih so potujoči pevci, imenovani trubadurji, opevali slovo teh viteзов in lepoto njihovih grajskih gospa in gospodičen. Ta verz je k nam vpeljal Fr. Prešeren (n. pr. v znani romanci Turjaška Rozamunda). Primer tega verza prav iz Turjaške Rozamunde bi bil takle:

Hrást stojí v turjáškem dvóru...

— U | — U | — U | — U

c) Laški enajsterec.

Tretji verz v stalni, nespremenljivi obliki, je laški enajsterec ali po italijansko: **endekasilabo** (= enajst zložni verz). Verz ima potemtakem enajst zlogov, enega več kot srbski deseterec. Sestoji pa iz peterih jambov, ki jim je dodana še ena kračina. Zato bi po naše imenovali ta verz: **peterostopni hiperkatalektični** (prekozložni!) **jamb**. Ta stih se rabi v sonetu (o njem bomo govorili pozneje). Kot španski štiristopni trohej je tudi endekasilabo uvedel k nam Fr. Prešeren v svojih sonetih in tercinah (Uvod h »Krstu pri Savici«). Primer laškega enajsterca:

O Vrba, srečna, draga vas domača!

U — | U — | U — | U — | U — | U

(Dalje.)

Med člani fantovskih odsekov

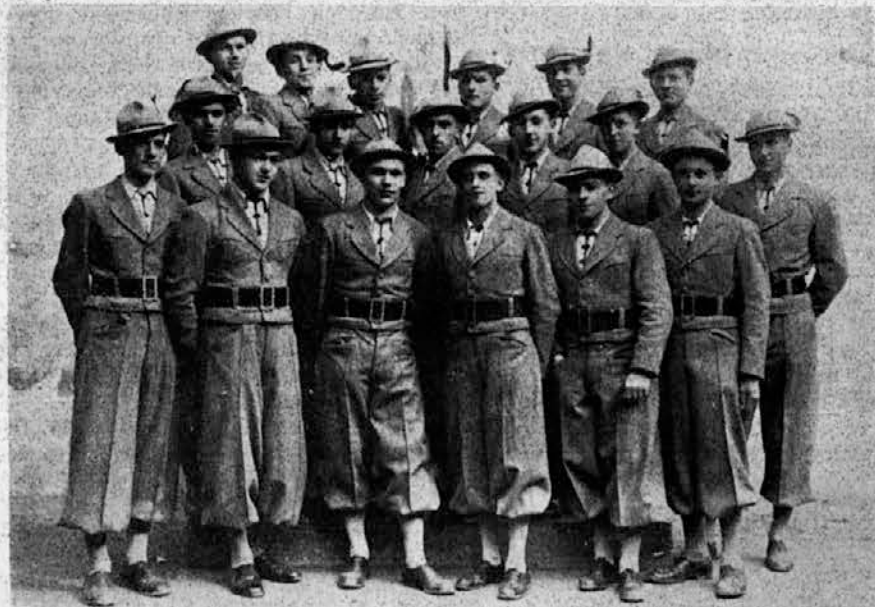
ŠKOFJA LOKA

Škofjelokanci se letos še nismo oglasili v »Kresu«. Praznik svetega Jožefa pa so naši fantje v zvezi z dekliskim krožkom tako slovesno praznovali, da o tem moramo

nekaj poročati vsem slovenskim fantom. Imeli smo duhovne vaje, na praznik dopoldne društveno sveto mašo s skupnim obhajilom v farni cerkvi, zvečer ob osmih pa smo imeli v Društvenem domu mladinsko

telovadno akademijo. Spored te akademije je bil zelo pester, saj je obsegal kar sedemnajst točk. Akademije so se udeležili najodličnejši predstavniki cerkvene, civilne in vojaške oblasti v Škofji Loki. Spored se je začel na okusno okrašenem odru z državno himno, ki jo je igrala godba Ljubnik pod vodstvom gospoda Mateka. Nato pa so se vrstile proste in simbolične vaje mladev in mladenk, naraščaja, članic in članov. Nekaj točk, zlasti simboličnih vaj, rajanje članic ter proste vaje članov so bile zelo dobro izvedene, nekaterim točkam pa se je še poznalo, da je bilo nekoliko premalo časa za uspešno pripravo. Sredi sporeda je

igral državno himno, ki so jo vsi stoje poslušali. Nato se je začel pester spored, ki je obsegal 18 točk. Prvi so nastopili naši mladci s prostimi vajami, nato mladenke. Veliko odobravanja so žele gojenke z ljubkimi vajami s sončniki. Naraščaj je pokazal vaje z vetrnicami. Tudi naše članice so z obveznimi vajami za l. 1939. žele veliko odobravanja. Zlasti lepa je bila simbolična vaja članov v narodnih nošah: »Lepa naša domovina« in »Mornarje«, ki so jo izvajale članice. Nato je sledil pozdravni govor brata predsednika Rihtarja Staneta, ki je bil večkrat prekinjen z burnim ploskanjem. Po govoru je bil kratek odmor. Potem so se

Škofjeloški fantje 1939.

imel priložnostni govor urednik »Kresa«. Govoril je o pomenu praznika svetega Jožefa za našo slovensko katoliško mladino, ki naj si svetega Jožefa vzame za vzor. Vsa prireditve je izredno lepo uspela in občinstvo, ki je veliko dvorano povsem napolnilo, je odhajalo od akademije z željo, da bi kaj kmalu zopet videlo naše fante in dekleta. — Na praznik svetega Jožefa se je naš odsek tudi fotografiral. Kar poglejte na sliki, koliko nas je! — Bog živi!

DOMŽALE

V nedeljo, 5. februarja, je imel naš fantovski odsek zelo lepo uspelo akademijo, združeno z družabnim večerom. Dvorana je bila nabito polna.

Najprej je orkester domžalske godbe za-

dile proste vaje članov in gojenk. Krasno so izvedli vaje s puškami naši mladci. Tudi vaje na gredeh in ritmične vaje, ki so jih izvajale mladenke in članice, so bile zelo lepe. Naš naraščaj z vajami s palicami in mladenke s krasnim rajanjem so zelo dobro uspeli. Zadnjo vajo so izvedli člani. Nekaj vaj so morali celo ponavljati. Zelo lepa je bila zaključna skupina in vsi so nato odpeli našo himno »Dvignite orle«.

Po akademiji je bila prosta zabava in člani so odigrali več burk, ki so zelo poživile prijetno razpoloženje. Sedaj imamo loterijo; ta nam je dala dosti dela. Odločili smo se, da bomo v jeseni že imeli kino. Upamo, da bomo prijateljem nudili ugodno priložnost, da si bodo lahko ogledali kino v naši dvorani, da jim ne bo treba hoditi v

FO na Ježici; bratje vojaki 1939.
kino drugam. — Pozdravljamo vse brate in
sestre z bratskim Bog živi!

FANTOVSKI ODSEK NA JEŽICI

Fantovski odsek je priredil s sodelovanjem Dekliškega krožka na Ježici na društveni praznik sv. Jožefa dobro uspelo poslovilno akademijo bratom, ki odhajajo iz našega odseka v letošnjem poslovnem letu v rekordnem številu v vojake. Kar poznalo se bo v odseku, ko izgubimo šest fantov. Brat Lomšek Stane je že v januarju odšel. Sedaj so odšli še bratje: Hvastija Franc, Kunaver Ivan, Klemen Anton, Kmetič Anton, Kosec Ivan. Po vsi verjetnosti odide v jeseni še sedmi br. Cunder Jože. Fantje iz našega odseka odhajajo k vojakom tako, kakor se od »fanta od fare« spodobi. Brez nepotrebne kričanja in pljančevanja.

Tri dni pred akademijo so bile v večernih urah v župni cerkvi kratke duhovne vaje vseh mož in fantov naše župnije. Na praznik pa skupno sv. obhajilo. Po sv. maši smo imeli v Cerkvenem domu slovesno zaobljubo.

S tem da smo dobili v odseku z novim letom novega poverjenika za »Kres«, brata Zajca Feliksa, je dobil »Kres« precej novih naročnikov. Število naročnikov »Kresa« je več kakor podvojil. Naročnike pa prosim, naj upoštevajo, da za list ni lepšega kakor zvestoba.

30-letnico obstoja slavi v juliju Katoliško prosvetno društvo na Ježici z večjim taborom.

Stavbna zadruga »Ježenski dom« tudi lepo uspeva. Če bo šlo tako naprej, bo stal na Ježici v nekaj letih vsem sodobnim razmeram ustrezajoč ponosni »Ježenski dom«.
— Bog živi!

Dovč Janez, tajnik.

IZ TRŽICA

Slavili smo praznik sv. Jožefa, veliki dan in praznik naše fantovske organizacije, katoliškega delavstva in praznik našega Prosvetnega društva. Lepo, dostojno in veličastno ves dan.

Mogočne trume naših fantov in mož so zjutraj pristopile k skupnemu sv. obhajilu in pokazale, kje je vir moči za težko današnje življenje.

Tradicionalni spreved se je razvil izpred »Našega doma« po mestu na prijazen grič

Naša tržiška družina 1939.

Tržiški fantje 1939.

lc cerkvi sv. Jožefa. Po tržiških ulicah so se zopet pokazale vrste naših članov v krojih, mladcev in naraščajnikov ter članic, mladenk in gojenk, ki so v mogočnem sprevodu manifestirali za naša slovenska katoliška načela. Veselo in izpodbudno je dajala godba takt za ponosen korak, prijatelji in gledalci v gostem špalirju na Glavnem trgu pa so vzklíkali naši mladini.

Večerna akademija je vsakogar prijetno presenetila in navdušila. V pozdravnem nagovoru je predsednik Benčina omenjal pomen mladine za našo organizacijo in bodočnost naroda ter poudaril: »Le če bo mladina vzgojena v naših vrstah, je bodočnost naša!« Spored je obsegal 20 točk, ki jih je spremljal orkester oz. godba. Izvajale so se letošnje češke vaje, ljubko rajanje mladenk in gojenk, korak mornarčkov — naraščaj, gimnastika mladcev, simbolične vaje »Marseljeza« in »Gde domov moj«, poljubne vaje članov in mladcev, težka atletika, težke vaje na bradlji in drogu ter narodni plesi članic. Vse točke so dokazale, da naši telovadci daleč prekašajo organizacijo, ki je bila tako zelo favorizirana od javnih oblasti. Med sporedom je imel častiti g. Zaletel govor, v katerem je poudarjal trud in žrtve, ki so položene v delo za tako prireditvev. Apellral je na katoliške starše z besedami: »Dajte nam mladino, kateri hočemo ogreti srca za zvestobo do naroda!« Končno je tolmačil posamezne točke sporeda, zlasti pomen slovenskih na-

rodnih plesov članic v krasnih ziljanskih narodnih nošah in ob spremljanju gorenjske godbe. Na tej akademiji se je pokazal velik napredek in uspeh našega dela. Na svoje uspehe smo ponosni. Ti uspehi dajejo naši mladini novega poguma, novega ognja za nadaljnje delo! — Bog živi!

FANT IZ ZEMUNA

Dragi brat urednik!

Večkrat sem se že namenil, da pišem Tebi kakor tudi vsem bratom tam v naši prelepi Sloveniji in izven njenih mej. Najprej Ti moram povedati, odkod Ti prav za prav pišem. Javljam se iz Zemuna. Da ne boš predolgo premišljeval, kaj me je zaneslo sem doli med naše brate, Ti povem, da je moje delo tukaj služiti kralju in domovini.

Bog Vas živi, dragi bratje! Ze šest mesecev je minulo, odkar sem se poslovil od Vas, pa sem še vedno ves med Vami. Sicer ne telesno, pač pa v duhu. Kar ne morem si misliti, da nisem več med Vami, pri Vašem ognjišču in pri Vašem »Kresu«. Saj je bilo vendar tako prijazno in toplo! Včasih smo se pa tudi kar pošteno ogreli pri tem ognjišču; takrat smo pokazali, kaj smo in kaj zmoremo. In to nam ni bilo nikdar v sramoto. Kako lepo je bilo, ko smo se vadili večer za večerom in se pripravljali za razne nastope in akademije! Toda sedaj je meni vse to preprečeno. Vi pa le še pridno in z veseljem nadaljujte započeto delo, da

boste dosegli še večje in častnejše uspehe. Saj to ne bo samo Vam v veselje, temveč tudi nam, ki bi radi sodelovali, pa ne moremo. In takih nas ni malo.

Pa tudi v »Kres« malo bolj pridno dopisujte! Saj je ta oddelek v listu skoraj najbolj zanimiv. Sicer pa »Kresu« vsa čast! Prav lep list je in zanimiv. Komaj čakam, da ga dobim. In potem roma ne samo iz rok v roke, temveč iz vojašnice v vojašnico, ker je v vsaki vojašnici kdo, ki je enakih misli in enakega duha z Vami. In taki se kmalu spoznamo. Saj pravi pregovor, da »ene vrste ptiči skupaj lete«, in tako je tudi z nami. Kadar le moremo, se zberemo in obujamo spomine na lepe dni. — Kakor sem bral v »Kresu«, boste imeli letos zopet dve veliki prireditvi. Ena je izrečno Vaša, pa tudi pri drugi ne smete manjkati. To sta: mladinski tabor v našem obmejnem Mariboru in kongres Kristusa Kralja. Le

z veseljem primite za delo in zavihajte roke ne samo do komolcev, ampak še čez, in dobro pljunite v roke, da bo čim lepši uspeh in s tem tudi večje veselje do nadaljnega dela!

Tu ne poznajo drugega športa kakor nogomet in Sokola. Druga zabava je pa »kafana«. Kakšna je pa ta znotraj, ne vem, ker nimam veselja, da bi jo šel gledat. Vam mladim pa, ki še nimate časti biti vojak, priporočam, da pridno vadite redovne vaje. To Vam ne bo škodovalo. Jaz sedaj samo čakam, da mine štirikrat toliko mesecev, kakor jih je že, in da se zopet vrnem med Vas, da bomo zopet skupaj orali in se znojili ter hodili z našimi značilnimi krivci za klobuki od vasi do vasi in od mesta do mesta ter se bojevali za dobro vse slovenske mladine in vsega slovenskega naroda. Bog živi! — Vaš brat Vinko Kokalj.

Nove knjige

Ivan Vazov, Pod jarmom. I. del. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1938. Že pred letom dni smo Slovenci dobili pri Mohorjevi družbi knjigo z naslovom »Bolgarske novele«. Tisto knjigo je priredil Tone Potokar. V zbirki najlepših novel je prevedel tudi »Deda Nistorja«, eno izmed najboljših novel pisatelja Ivana Vazova. Sedaj je Jugoslovanska knjigarna izdala prvi del romana »Pod jarmom«. To delo je najlepše in najznamenitejše delo Vazova. Že zato je prav, da smo ga dobili v prevodu tudi Slovenci, saj so ga pred nami že skoraj vsi evropski narodi. Pisatelj Ivan Vazov spada med najvidnejše bolgarske pisatelje, ki na stvaren, realističen način opisuje življenje na Bolgarskem pred letom 1878., ko se je Bolgarska osvobodila turškega jarma. Pa tudi življenje po osvoboditvi opisuje Vazov. Pričujoči roman, ki ga je prevedel Francè Bevk, je najznamenitejše delo Ivana Vazova iz Bolgarije, ki je bila še pod jarmom, kar že naslov romana pove. »Pod jarmom« je zelo zanimiva in silno napeta zgodba, katere glavni junak je Ivan Kralič-Ognjanov, ki ga imenujejo tudi »grof«. Ta je ušel iz strašnih turških ječ in deluje v bolgarskem podeželskem mestecu ter pridobiva pristašev in pomočnikov za upor proti Turkom. Zato pa je v večnih nevarnostih, a se jim vselej srečno izmuzne. Te nevarnosti je pisatelj tako živahno naslikal, da je roman

že kar podoben sodobnim detektivskim romanom. Prav na koncu prvega dela zopet zaide Ognjanov v veliko nevarnost in zato z največjim zanimanjem pričakujemo drugega dela. Ni pa pisatelju šlo samo za zgodbo Ognjanova, marveč nam je v romanu naslikal prekrasno galerijo samih bolgarskih tipov, bolgarskega preprostega človeka obojega spola. Posebno se mu je posrečilo slikanje podeželskega življenja v mestecu (pristosovnanje meščanov pri igri Genovefa je skoro edinstven primer takega prizora v svetovni književnosti!). Obenem pa nam pisatelj lepo naslika tudi življenje bolgarskega kmeta na preji, hajduško življenje v balkanskih gorah, vmes pa nam je podal tudi mnogo bolgarskih narodnih pesmi. Delo je sicer pisano stvarno, vendarle pa se zlasti zgodba glavnega junaka zapleta in razpleta precej romantično. S tem delom smo Slovenci dobili izvrstno delo iz književnosti bratskega bolgarskega naroda. Željno pričakujemo še drugega dela. Bevkov prevod se zelo lepo bere, saj je dobro zadel življenje in delo, zlasti pa govorico preprostega bolgarskega človeka. Zato roman prav toplo priporočamo.

Charles Dickens, David Copperfield III. zv. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1938. Leposlovna knjižnica 28.

Pred kratkim je izšel tretji del znamenit-

tega Dickensovega romana David Copperfield. S tem zvezkom je Jugoslovanska knjigarna kot založnica napravila za Slovence izredno pomembno kulturno delo, ker nam je preskrbela v prevodu veliko epsko delo, roman v treh delih, ki uživa velik sloves v svetovni književnosti. Delo nam slika angleško življenje iz polpretekla dobe in nam podaja prav številne potankosti iz najrazličnejših stanov angleške družbe. Prvi del tega znamenitega romana nam popisuje Davidovo otroško življenje, drugi del fantovsko, pričujoči tretji del pa govori o Davidu kot odraslem človeku. Morda bodo posamezne podrobnosti čitatelje nekoliko

tudi o poslanstvu svetih bratov Cirila in Metoda med Moravani in panonskimi Slovenci. O vseh teh vprašanjih razpravlja Grivec na izredno poljuden način, a vendar zaradi tega razprava ostaja na primerni znanstveni višini. Knjiga je tudi za našo organizacijo in za naše fante izredno velikega pomena in je prav, da bi jo vsi prebrali, saj bi se iz nje dodobra mogli poučiti o naši najstarejši narodni zgodovini. Vse dogodke in kraje, ki o njih govori pisatelj, ponazorujejo številne podobe in vinjete, ki dajejo knjigi še posebno znanstveno in umetniško vrednost. Zato tudi to knjigo prav toplo priporočamo.

Ne pozabimo na Koroško: Djekše.

utrjuje, a prav risanje najobsežnejšega kosa človeškega življenja do potankosti je odlika Dickensovih romanov. Tudi nam je delo zaradi precejšnje romantike v današnjem realnem času nekoliko oddaljeno, vendar pa nam obenem nudi prav prijeten in zabaven užitek v današnjih težkih časih. Zato ta tridelni roman posebno priporočamo našim prosvetnim knjižnicam po deželi, saj bo delo povsod našlo mnogo hvaležnih bralcev.

Franco Grivec, Slovenski knez Kocelj. Jugoslovanska knjigarna 1938. V zbirki Kosmos, ki jo poleg leposlovnih knjig izdaja Jugoslovanska knjigarna, je izšla odlična razprava vseučiliškega profesorja dr. Franca Grivca iz prvih dob slovenske zgodovine. Knjiga namreč ne vsebuje samo gole zgodovine o panonsko-slovenskem knezu Kocelju iz IX. stoletja, marveč obširno govori

Janez Kalan, Rešimo slovenščino! — Ponatis iz »Slovenca«, Ljubljana 1939. Pred dobrim letom dni je v »Slovenca« izhajala ta razprava, sedaj pa je še v posebnem ponatisu zagledala beli dan. V nji razpravlja Kalan o nekaterih posebno razširjenih napakah v našem pismenem jeziku v poslednjih časih. Zlasti se obrača proti nemčizmom in italijanizmom ter latinizmom v slovenskem knjižnem jeziku, dalje govori o ločilih, o besednem redu in stavkoslovnih stvareh ter končno o surovostih v naši pisani besedi! Razen nekaterih podrobnosti, ki so v knjižici napačne, se v splošnem s piscem te brošure povsem strinjamo in posebno želimo, da bi jo tudi vsi naši fantje, ki pošiljajo svoje prispevke v »Kres«, bodisi v obliki pesmi ali proze, pa tudi v obliki poročil iz življenja v odsekih, vzeli v roke in jo temeljito prebrali, saj je pisana

v izredno poljudni, lahki in zelo živahni obliki. Še enkrat: priporočamo!

Ljudski oder, št. 4. — Še v postu je izšel 4. zvezek Ljudskega odra. V njem so igre, ki jih naše novo ljudsko granje priporoča za postni in velikonočni čas, tako Petančičev Križev pot, napravljen po liturgičnem obredu štirinajstih postaj; dalje Lazarjeva smrt, misterij v 3. dejanjih, napisal ga je znani pisatelj Gheon, prevel pa Janko Moder; potem sledi srednjeveška velikonočna predstava, ki jo je po latinskem izvirniku poslovenil Niko Kuret. Končno sledi dekliska enodejanka Materina srca in ponatis Petančičeve igre v 6. slikah: žena s srcem, ki je bilo po nji zopet tako veliko povpraševanje, da jo je bilo treba že ponatisniti. Ob koncu je Petančič pripravil za dekliske sestanke Legendo o koprivniški Mariji, potem pa list zaključuje slovstvo in razgled. Tako je naš prosvetni oder zopet dobil nekaj prav primernih iger za resni postni čas in za veselo veliko noč. Prav je tako, saj nam podobnih iger vse preveč primanjkuje. Kar pa je še posebno treba poudariti, je to,

da se po Ljudskem odru in njegovem prizadevanju v zadnjih letih naša dramatska literatura, originalna in še bolj prevodna, izredno številno bogati in narašča. Le tako naprej. Naša prosvetna društva bodo novemu ljudskemu igralskemu gibanju zelo hvaležna za tako izdatno pomoč! **F. J.**

Vodopivčeva »Mladinska himna«, ki jo je svoj čas Vinko Vodopivec komponiral kot »Orlovsko himno« na besedilo dr. Evgena Lampeta, je zdaj izšla v novi izdaji pri »Sedejevi družini« v Ljubljani. Ni je bilo že dalj časa dobiti na našem knjižnem trgu, dasi je bilo po nji veliko povpraševanje. Zato je prav, da je izšla in bo postala himna vse slovenske mladine. Skladatelj Vinko Vodopivec jo je za to novo izdajo primerno preuredil, tako da bodo mogli vsi naši zbori in godbe igrati himno povsem enotno. Prav to enotnost doseči ima smisel te nove izdaje. Pesem z notami je tiskana na dobrem papirju in z razločnim tiskom ter stane 2 din. Naroča se pri »Sedejevi družini« v Ljubljani, Aleksandrova c. št. 10 (za 10 izvodov dobi naročnik enega zastonj).

Urednikovi pomenki

Č. J., Maribor. Prejel sem vse Tvoje pripevke. Zaenkrat sem si ogledal le sestavek v prozi Materin smehlaj. Motiv materske ljubezni si sicer zelo lepo obdelal, zlasti Tvoj slog mi ugaja, vendarle pa se mi zdi nekoliko preveč epigonski, nekoliko preveč po Cankarjevi črtici Mater je zatajil si ga povzel. Gotovo nihče ne more imeti nič proti temu, da različni pisci obravnavajo iste motive, vendarle pa je nujno potrebno, da ga vsak obdela na svoj poseben, originalen način. Zaradi premočne epigonske črte tega sestavka pač ne morem objaviti, nikakor pa Ti nekoliko odvisnosti od Cankarja kot začetniku ne štejem v zlo. Bo že prišel čas, da se boš osamosvojil, saj si s črtico Mežnar Janez prav lepo pokazal, da znaš tudi samostojno ustvarjati. Druge stvari, ki si mi jih poslal, bom seveda tudi pregledal, Ti odgovoril in jih tudi objavil, če bodo zrele in kolikor mi bo prostor dopuščal.

T. M., Vrhnika. Zopet si se oglasil s tremi pesmimi: Pomlad v kamnolomu, Pričakanje in Slovo. Na splošno moram za vse tri reči, da vsebujejo prav lepe in dobre misli, izraz pa zlasti v prvih dveh nikakor še ni izdelan. Isto napako sem Ti omenil že

v tretji številki. S tem hočem reči, da Ti besede ne tekó tako, kakor je to predpisano za poezijo. Ti namreč pišeš tudi pesem tako, kakor bi pisal črtico ali povest. Zato Tvojim pesmim predvsem manjka ritma; da ne pišeš pesmi v rimah, to je seveda Tvoja prosta odločitev, ki nikakor ni napačna. Ritma, ki sem o njem precej obširno že letos govoril v »Kresu«, pa Tvoje pesmi nimajo. Zato Ti svetujem, da zlasti pesem Pomlad v kamnolomu preliješ v črtico. Boš videl, da Ti bo uspela. Dobra se mi zdi edino pesem Slovo, ker lepše teče — ima torej ritem — in je tudi primerno kratka. Pesem Pomlad v kamnolomu je slabša tudi zaradi tega, ker je nekoliko preveč razvlečena. Tudi to napako imenujemo — neizdelanost v izrazu. Še kaj se oglasi! Pesem Slovo pa bom objavil, kakor hitro bom imel prostor.

J. D., Črna pri Prevaljah. Dobil sem Tvojo pesem, ki v nji opevaš svojo rojstno vas. Domovinska misel v nji je prav lepa, oblikovno pa je seveda ta stvar vse prej kakor pesem. Je brez pravih verzov, brez ritma in brez rim. Tudi ji manjka pravih misli, ki bi izvirale druga iz druge. Moral se boš še mnogo, mnogo vaditi, če boš kdaj hotel doseči kak uspeh. **F. J.**

Kaj Vam nudi Društvena nabavna zadruga!

Ljubljana, Miklošičeva cesta 7-I.

1. Sukno za fant. kroje Ia	Din	95.—	37. Svinčniki za šminkanje	Din	16.—
2. Sukno za fant. kroje II	«	90.—	38. Šminke razne barve	«	11.—
3. Klobuki za fant. kroje Ia	«	101.—	39. Šminke Lit. K	«	11.—
4. Klobuki za fant. kroje II	«	52.—	40. Šminke Augenliederblau		
5. Krivci za klobuke k fantovskim krojem Ia	«	15.—	57 a	«	10.—
6. Pasovi za fantovske kroje	«	58.—	41. Puder za obraz (roza in rujave barve)	«	10.—
7. Nogavice za fantovske kroje vse velikosti	«	18.—	42. Puder za lase (raz. barve)	«	11.—
8. Srajce za fant. kroje Ia	«	52.—	43. Srebrni znaki Z. F. O.	«	6.—
9. Srajce za fant. kroje II	«	48.—	44. Alpaka znaki Z. F. O.	«	4.—
10. Telovadne majce št. 1, 2, 3, 4, 5	«	19.—	45. Staležni list (Imenik članov) posamezna pola	«	1.—
11. Črn klot za telov. hlače	«	20.—	46. Bloki za podporno članarino	«	3.—
12. Moder klot za mladčevske hlače	«	20.—	47. Blagajniški dnevnik	«	6.—
13. Rujav klot za naraščajske hlače	«	20.—	48. Beležnica za telovadbo	«	4.—
14. Nogavice za mladce vse velikosti	«	15.—	49. Zapisnik sej in občnih zborov (vezan)	«	18.—
15. Modro blago za dekl. kroje	»	90.—	50. Tajnik	«	10.—
16. Bel rips za bluže	«	12.50	51. Blagajnik	«	10.—
17. Vezena za dekliske kroje	«	36.—	52. Orlovstvo	«	19.—
18. Čepice za dekliske kroje	«	23.—	53. Mladinske in telovadne igre II. del	3	3.—
19. Trakovi za dekliske bluže (3 kom.)	«	6.—	54. Nagovori pri naraščanju	«	16.—
20. Svilene nogavice za dekliske kroje	«	27.—	55. Naraščajske ure	«	29.—
20. Ekru rips za kroje mladenk in gojenk	«	12.50	56. Zlata knjiga	«	4.—
22. Zavijačke za kroje mladenk	«	37.—	57. Orlovska pesmarica	«	3.—
23. Pasovi h. krojem mladenk in gojenk	«	9.—	58. Spomini Orlovске mladosti	«	3.—
24. Nogavice za h. krojem mladenk in gojenk št. 7—8	«	4.—	59. Sprejemni izpit za mladce	«	4.—
25. Nogavice za h. krojem mladenk in gojenk št. 8—9	«	4.50	60. Mala preizkušnja za mladce	«	4.—
26. Nogavice za h. krojem mladenk št. 10—11	«	5.—	61. Igre za mladce	«	4.—
27. Trakovi za kroje mladenk in gojenk (3 kom.)	«	6.—	62. Voj	«	4.—
28. Telovadne hlače (modre triko dolge)	«	50.—	63. Socialna ekonomija	«	15.—
30. Pasovi k telov. hlačam	«	8.—	64. Talna telovadba	«	10.—
31. Kopalne hlače št. 2	«	18.—	65. Gimnastika	«	12.—
32. Kopalne hlače št. 3	«	14.—	66. Vadnik	«	20.—
33. Kopalne hlače št. 4	«	21.—	67. Stori to (vezano)	«	25.—
34. Slovenski trakovi svileni rips šir. 3 cm	«	10.—	68. Stori to (broširano)	«	20.—
36. Slovenski trakovi svileni rips šir. 5 cm	«	20.—	69. Besede življenja (molitvenik z rdečo obrezo)	«	12.—
35. Slovenski trakovi svileni rips šir. 7 cm	«	25.—	70. Besede življenja (molitvenik z zlato obrezo)	«	17.—
			71. Goslarica naše ljube Gospe (igra)	«	3.—
			72. K mamici — igra	«	2.—

Tiskovine za vodstvo čebelice.

1. Kako se vodi čebelica	«	2.50
2. Knjiga vlagatelj	«	6.50
3. Blagajniški dnevnik	«	6.50
4. Bloki za vloge	«	7.—
5. Bloki za dvige	«	7.—

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA
v Ljubljani

v last. palači ob Miklošičevi in Masarykovi c.
Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

Največji slovenski pupilarno varni zavod

Mestna hranilnica
ljubljska

Stanje vlog preko Din 420.000.000.--
Lastne rezerve nad „ 26.000.000.--
Dovoljuje posojila proti vknjižbi.

Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

Misijonska tiskarna
Groblje-Domžale

Tiska knjige - časopise - akci-
denčne tiskovine za pisarne -
prireditve itd.

Cene zmerne — izdelki lepi
Postrežba točna